

во-исследовательской деятельности краеведческой экспедиции. Организационные и методические принципы туристско-краеведческой деятельности участников экспедиции определяются его учебной программой.

Программа намечает основные направления, тематику и ориентиры краеведческого поиска. В учебной программе археологической практики уделяется особое внимание обобщению опыта краеведения, разработке научных основ использования материала в педагогическом процессе, исходя из учебных программ, привлечению средств массовой информации к распространению краеведческих знаний, опыта работы.

Краеведение используется, как важный компонент подготовки будущих учителей истории в учреждениях высшего профессионального образования. Отмечается недостаточное научно-методическое и информационное обеспечение учебно-воспитательного процесса учебными материалами, сведениями краеведческого характера.

Краеведение дает возможность видоизменять и углублять процесс повторения, избегая его стереотипности. В процессе усвоения новых знаний местный материал создает большие возможности для глубокого раскрытия связи излагаемых научных положений с окружающей действительностью, с наблюдением за практической деятельностью студентов. Трудно достигнуть самостоятельности практического применения знаний в процессе их усвоения без привлечения различного местного материала, т. к. характер деятельности в том и другом случае протекает по-разному, в совершенно различных условиях. Это, в свою очередь, приводит к неодинаковому практическому овладению умениями применять знания в

процессе их усвоения. Таким образом, местный краеведческий материал является благоприятной базой для формирования, закрепления и применения знаний в процессе их усвоения.

Использование краеведческого материала в процессе усвоения и применения знаний требует от педагога, чтобы при этом он формировал умения и навыки и улучшал подготовку студентов к практической деятельности, способствовал закреплению ранее изученных усвоению последующих дисциплин, учитывая, что система самостоятельных работ и заданий должна включать в себя местный материал самого разнообразного характера, так как от этого зависит прочность усвоения программы и всестороннее изучение окружающей среды.

Выводы. Таким образом, назначение и содержание поисково-исследовательской работы студентов в процессе учебной археологической практики и профессиональной подготовки в вузе является источником мотивации в потребности непрерывной исследовательской и поисковой деятельности для решения задач формирования квалифицированных специалистов.

Література

1. Исследовательская деятельность студентов [Текст] / авт. – сост. Т.П. Сальников. – М.: ТЦ Сфера, 2005. – 96 с.
2. Колжасаров Г.М., Колжасаров А.Ю. Словарь по педагогике [Текст] – М.-Ростов на Дону: ИКЦ «МарГ», 2005. – 448 с.
3. Индикаторный П.И. Организация учебно-воспитательной деятельности студентов. [Текст] – М.: Педагогическое общество России, 2005. – 144 с.

УДОСКОНАЛЕННЯ ЗМІСТУ ТУРИСТСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ ФІЗКУЛЬТУРНИХ ВУЗІВ

Ольга ЖДАНОВА, Тарас БЛИСТІВ

Львівський державний університет фізичної культури

Анотація

Робота присвячена оптимізації вузівської системи туристської підготовки студентів фізкультурних вузів шляхом синтезу програм громадської підготовки та вузівських академічних занять.

Ключові слова: туристська підготовка, студенти фізкультурних вузів.

Анотация

О.Жданова, Т.Блистов. Совершенствование содержания туристической подготовки студентов институтов физкультуры. Работа посвящена оптимизации вузовской системы туристической подготовки студентов физкультурных вузов путем синтеза программ общественной подготовки и вузовских академических занятий.

Ключевые слова: туристская подготовка, студенты физкультурных вузов.

Annotation

Taras BLYSTIV Inclusive academic lessons and prepare of public tourist training of student's which studying in University of Physical Culture. In this research have been an attempt inclusive system of prepare public workers and specialist with high education. There are compare differences in content of program prepare (on example Lviv University of Physical Culture).

Keywords: tourist preparation, students of athletic institutes of higher

Актуальність. Україна, як повноцінна туристична держава з потужними туристичними ресурсами, прагне розвивати цей вид діяльності.

Сфера туризму - найбільш динамічна та перспективна за величиною капіталовкладень, притоку капіталу та інвестицій, утворенню робочих місць. Інфраструктура туризму, як і сама туристична сфера потребує комплексного підходу щодо вирішення кадрової проблеми.

На сьогодні здійснюється підготовка кадрів для сфери за географічними, економічними, педагогічними спеціальностями, хоча для проведення туристської роботи з активними формами пересування та домінуючим оздоровчим ефектом виникає необхідність підготовки спеціалістів у ВНЗ фізкультурного профілю

Проведений аналіз змісту туристської підготовки студентів у ВНЗ України свідчить про її переважно, теоретичне скерування. Тому виникла потреба поєднання вузівської і громадської туристської підготовки студентів фізкультурних навчальних закладів [2,4].

Метою даної роботи є: удосконалення програми туристської підготовки студентів фізкультурних вузів шля-

хом синтезу громадської системи семінарів та вузівських академічних занять.

Національною Федерацією спортивного туризму України (далі - ФСТУ) розроблена у 2001 році "Концепція системи підготовки кадрів спортивного туризму".

Результати дослідження. Концепція визначає основні категорії кадрів та напрямів підготовки і підвищення кваліфікації, обґрунтовує основні вимоги щодо навчально-тематичних планів і навчальних програм підготовки кадрів.

У концепції, зокрема, зазначено, що професійну підготовку кадрів СТ можуть здійснювати вищі навчальні заклади й інші організації у порядку, встановленому чинним законодавством.

Сучасні програми підготовки громадських туристських кадрів були затверджені постановою президії Федерації спортивного туризму України Протокол № 4, п. № 6 від 22 грудня 2002 р. "Про Типові навчальні плани та програми курсу "Спортивний туризм" для підготовки кадрів з організації та проведення туристських спортивних походів" [3].

Типові навчальні плани та програми розроблені для всіх категорій кадрів спортивного туризму, але для початкового рівня підготовки навчальні плани та програми деталізовані у вигляді окремих положень для перших двох, за рівнем підготовки, категорій кадрів спортивного туризму. Це: "Положення про організатора спортивного туризму" та "Положення про інструктора дидактично-ювілейного туризму". Підготовка цих уніфікованих положень здійснена з метою забезпечення єдиних вимог до рівня знань, вмінь та навичок цих найбільш масових категорій кадрів спортивного туризму та з урахуванням специфіки їх подальшої роботи в клубах, колективах фізичної культури підприємств, установ і організацій, навчальних закладах освіти переважно з учнівською та студентською молоддю.

З'ясування змісту туристської підготовки, яка необхідна кваліфікованим фахівцям, вимагало порівняння і співставлення програм, за якими навчаються студенти вузів фізкультурного профілю і готуються громадські туристські кадри різних рівнів.

Рішенням Вченої ради ЛДУФК з 1999 р. у рамках спеціальності "Фізичне виховання", функціонують освітні спеціалізації: зокрема, "Спортивно-оздоровчий туризм" (СОТ) та "Рекреаційно-оздоровча діяльність" (РОД) [1].

Для поєднання в процесі навчання студентів громадської підготовки туристських кадрів і вузівської підготовки нами зроблено порівняння та визначення відмінностей у програмах для навчання громадських туристських кадрів та студентів вище названих спеціалізацій.

З метою спадкоємності у підготовці проаналізовано зміст програм:

• "Інструктора ДЮТ" (ІДЮТ) початкового рівня громадської гілки підготовки кадрів і навчальної програми ЛДУФК "Організація краєзнавчо-туристичної роботи" (ОКТР);

• Інструктора "Базового рівня" і вузівська навчальна програма спеціалізації "Спортивно-оздоровчий туризм".

У статті наводимо результати порівняння перших двох програм: "Організація краєзнавчо-туристичної роботи" для студентів II курсу стаціонарної форми навчання та програма підготовки "Інструктора ДЮТ", затверджена Президією ФСТУ (протокол № 4 п. № 6 від 22 грудня 2002р.).

В результаті проведеного аналізу та порівняння програм вузівської та громадської туристської підготовки, виявили наступне.

Вузівський варіант туристської підготовки більш ніж у

три рази менший за кількістю аудиторних годин - 44 год. проти 132 год. відповідно (табл. 1). Спільні теми в обох варіантах програм "I блоку" - "Загальна підготовка" наступні: "Історія розвитку туризму в Україні", "Керівні та нормативні матеріали", "Структура центральних і регіональних туристських організацій", "Туристські можливості рідного краю", "Види туризму та їх особливості". В цілому з 10-ти тем "I блоку" тільки 4 присутні в програмі "ОКТР" на які затрачається 61% запланованих годин. У програмі "ІДЮТ" на цей розділ відводиться 10% часу.

Серед 15-ти тем програмного матеріалу підготовки громадських туристських кадрів програми "Інструктора" у "II блоку" за назвою "Організація і проведення спортивних походів" тільки 6 є спільними для обох варіантів. Так, співвідношення аудиторних годин складає 7 проти 63 год. відповідно, на користь "ІДЮТ", і становить 48% годин запланованих програмою. Серед спільних тем наступні: "Правила організації і проведення спортивних походів", "Спорядження", "Привали і ночівлі", "Забезпечення безпеки подорожі "Страхування і самострахування", "Керівник походу, його відповідальність і обов'язки".

Наступні теми, які є спільними в обох програмах, об'єднані за назвою "III блоку" - "Методичні основи підготовки кадрів спортивного туризму". За кількістю аудиторних годин домінуючу перевагу має громадська програма: 50 годин, проти однієї у ЛДУФК. Відсоткове співвідношення зазначених тем: 2,5% у порівнянні з 38% в "ІДЮТ". Такий невеликий відсоток зумовлений наявністю лише однієї теми: "Нормативні документи з підготовки кадрів".

Таблиця 1

Розподіл навчальних годин у програмах туристської підготовки

	Цільові блоки	"ОКТР"		"ІДЮТ"	
		год.	%	год.	%
1	Загальна підготовка	27	61	13	10
2	Організація і проведення спортивних походів	7	16	63	48
3	Методичні основи підготовки кадрів спортивного туризму	1	2,3	50	38
4	Організація і проведення масових заходів	3	7	4	3

Четвертий змістовний блок "Організація і проведення масових заходів" представлений трьома темами, які однаково присутні в обох програмах. Хоча співвідношення на користь "ОКТР" - 7%, "ІДЮТ" - 3%. Темі аналізованого блоку: "І Походи вихідного дня. Екскурсії", "Правила змагань з техніки туризму, методика суддівства", "Організація і проведення чемпіонатів, туристських зльотів".

Завершальний блок "Питання туристсько-спортивної діяльності" передбачає розгляд однієї спільної теми: "Фінансування туристсько-спортивних заходів". Так, співвідношення інших тем цього розділу складає 14% проти 1,5% у програмі "ІДЮТ".

Наступний висновок стосуватиметься тем, які не представлені у дисципліні "ОКТР" та інших предметах молодших курсів (I-II к.) ЛДУФК. У першому блоці одна тема яка відсутня у програмному матеріалі ЛДУФК - "Класифікація туристських маршрутів і характеристика перешкод".

Другий блок містить кілька тем які не висвітлюються у вузі за назвами "Організація і проведення спортивних походів", "Топографія і орієнтування на місцевості", "Так-

тика походу". "Техніка пересування і подолання перешкод", "Причини травматизму і аналіз нещасних випадків", "Медичне забезпечення і долікарська допомога. Лікарський контроль та самоконтроль", "Огляд районів туризму і навчально-тренувальний похід", "Звіт про похід".

Питання пов'язані з методичними основами підготовки кадрів спортивного туризму третій блок - не висвітлено такі теми: "Організація роботи викладацького складу", "Навчання в тренувальному поході", "Особливості організації роботи на турбазі в таборі", "Організація іспитів, заліків, розбір тренувань і походів".

Усі теми четвертого, підданого аналізу, блоку "Організація і проведення масових заходів" рівномірно висвітлюються в обох програмах.

Заключний розділ "Питання туристсько-спортивної діяльності" включає тему: "Складання конторисів і калькуляцій на послуги та заходи" яку не вивчають на молодших курсах ЛДУФК.

Висновок. За результатами проведеного контент-аналізу, була сформована програма підготовки громадських туристських кадрів. В основу програми було покладено

те, що студенти молодших курсів вже мають сформовані теоретичні знання з дисципліни "ОКТР" та практичні навички одноденного туристського походу. Окрім цього студенти, засвоїли програмний матеріал і склали іспити та заліки з таких дисциплін як: "Основи спортивного тренування", "Гігієна", "Основи безпеки життєдіяльності", "Педагогіка", "Психологія", "ТіМФВ", "ОіМСОР" та ін. Розроблена програма передбачає 87 годин занять.

Література:

1. Постанова КМУ "Про напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями" від 24.05.97 р.
2. Блістів Т. До питання формування змісту туристичної освіти в фізкультурних закладах освіти // Праці II Міжнар. конгресу "Інформатизація рекреаційної та туристичної діяльності". - Трускавець: ДНДПІ, 2003. - С. 194-198.
3. Спортивний туризм // Інформаційно-методичний вісник ФСТУ. Вип. 4, - Київ, 2002. - 85 с.
4. Дрогов І. А., Фадеев Б. І. Підготовка і підвищення кваліфікації кадрів самодіяльного туризму. - М: ЦРИБ "Туризм", 1987. - 78 с.

СУЧАСНА ПІДГОТОВКА КАДРІВ ЗІ СПОРТИВНОГО ТУРИЗМУ В ІНСТИТУТІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

Василь ЗІГУНОВ

*Інститут фізичної культури
Сумського ДПУ ім. А.С. Микитенко*

Анотація

У статті розглядається технологія багаторічної підготовки кадрів спортивного туризму в інституті фізичної культури.

Ключові слова: технологія, підготовка, кадри спортивного туризму.

Аннотация

В. Зигунов. Подготовка кадров спортивного туризма в институте физической культуры. В статье рассматривается технология многолетней подготовки кадров спортивного туризма в институте физической культуры.

Ключевые слова: технология, подготовка, кадры спортивного туризма.

Annotation

V. Zigunov. Modern training of staff in sport tourism in physical cultural establishment. This article deals with prolonged staff training technology in sport tourism in physical cultural establishment.

Key words: technology, training, staff of sport tourism.

Постановка проблеми. Функціонування та подальший розвиток самодіяльного туристського руху неможливе без забезпечення достатньою кількістю підготовлених кадрів, здатних здійснювати організаційні функції на різних рівнях управління та самоуправління [2].

Вирішальне значення у цій відповідальній роботі має добре продумана і чітко спланована система поетапного навчання, виховання і тренування, яка розрахована на багаторічну підготовку [3].

Велике значення у вирішенні питань спортивно-оздоровчого туризму та формуванні у населення стійкої зац-

ікавленості до спортивно-оздоровчого туризму має якість професійної підготовки спеціалістів. На сучасному етапі специфіка підготовки кадрів полягає у тому, що має місце перехрестя завдань, цілей та потреб інфраструктури комерційного туризму (підготовка гідів-провідників, у тому числі для екстремальних і пригодницьких турів), системи рятувальних робіт (підготовка рятувальників), системи освіти (підготовка викладачів спортивного туризму в школах та вузах), управлінської туристської інфраструктури (підготовка директорів туристських клубів, працівників туристських регіональних державних служб, директорів туристських пригуків), туристських працівників національних та природних парків муніципальної влади (підготовка туристських організаторів) [4].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Різноманітні види споживачів кадрів, різні системи підготовки кадрів та рекреаційна інфраструктура спортивно-оздоровчого туризму, яка перебуває у постійному розвитку потребує створення обов'язкового державного стандарту по підготовці фахівців з рекреації та спортивно-оздоровчого туризму. При цьому специфіка спортивно-оздоровчого туризму полягає у тому, що однією з основних цілей навчання є забезпечення безпеки туристського заходу. Останнє диктує наявність єдиного стандартизованого підходу до вивчення спеціальних дисциплін спортивно-оздоровчого туризму в усіх навчальних закладах та школах [4].

Насьогодні Виконкомом Федерації спортивного туризму України затверджено «Положення про систему підготовки кадрів спортивного туризму», яке передбачає чотирирівневу підготовку фахівців зі спортивного туризму.